INFRASTRUKTURA I EKOLOGIA TERENÓW WIEJSKICH
INFRASTRUCTURE AND ECOLOGY OF RURAL AREAS

Nr 2/II/2012, POLSKA AKADEMIA NAUK, Oddział w Krakowie, s. 63–70
Komisja Technicznej Infrastruktury Wsi

Magdalena Buchowska

ETAPY PRAC I OCENA PRZYDATNOŚCI DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO OPRACOWANIA PROJEKTU TERYT

STAGES AND ASSESSMENT OF SUITABILITY EFFORTS TO DEVELOP A PROJECT TERYT

Streszczenie

W pracy przedstawiono cel i zakres czynności wykonywanych podczas realizacji projektu TERYT, będącego jednym z głównych przedsięwzięć realizowanych w Polsce, którego koszty pokrywane są z pieniędzy Unii Europejskiej. Główne etapy przeprowadzanych prac, obszar jakiemu podlega opracowanie, oraz najważniejsze wymogi jakie muszą spełnić wykonawcy. Na podkładzie mapowym zaprezentowano podział Polski na poszczególne etapy prac, a następnie w zestawieniu tabelarycznym przedstawiono dane ilościowe dotyczące jednostek i obrębów ewidencyjnych podlegających opracowaniu w kolejnych częściach projektu. Zaprezentowano podstawowe założenia jakie muszą być spełnione podczas analizy i pozyskiwaniu danych dotyczących przebiegu granic, źródło danych, oraz znaczenie jakie ma wykonanie tych prac dla jednostek administracyjnych. Ukazano wagę jaką mają realizowane prace dla wzbogacenia informacji zawartych w Państwowym Rejestrze Granic.

Słowa kluczowe: TERYT, granica, jednostka ewidencyjna

Summary

Elaboration presents the purpose and scope of activities performed during the project TERYT, which is one of the major projects implemented in Poland, whose costs are covered by European Union money. The main stages of work carried out, the area which they are subject to development and the main requirements to be met by the contractor. On the Polish map presents the division of vari-

ous stages of work, and then in the tabular statement presents quantitative data on units and precincts registration under study in subsequent sections of the project. Presents the basic assumptions that must be met when analyzing and collecting data on the course boundaries, the data source, and the importance of the execution of the work for administrative units. It shows the importance they have carried out works to enrich the information contained in the National Register of Borders.

Key words: *TERYT, boundary, cadastral unit*

WSTĘP

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej 1 maja 2004 r. spowodowało, że wiele sektorów polskiej gospodarki musiało dostosować się do zasad obowiązujących we Wspólnocie. Jednak była to także ogromna szansa rozwoju dla naszego kraju oraz wprowadzenie wielu udogodnień dla obywateli. Ujednolicenie przepisów, dotacje dla działań w różnych sektorach gospodarki, Wspólna Polityka Rolna, Programy Rozwoju Obszarów Wiejskich, to przykłady pomocy jaką oferowała Unia. Wspólnota proponowała wiele programów, które dawały szansę na rozwój i unowocześnienie krajów członkowskich.

Od momentu wejścia do Unii, Polska realizuje zadania w zakresie wielu programów takich jak: Infrastruktura i Środowisko, Kapitał Ludzki, Innowacyjna Gospodarka, Rozwój Polski Wschodniej, Programy Operacyjne dla województw, Współpracy Terytorialnej, Pomocy Technicznej oraz Inicjatywa Jaspers.

W każdym z takich programów dotyczących różnych dziedzin działalności ludzkiej realizowane są poszczególne priorytety. Jednym z bardzo interesujących zadań Programu Innowacyjna Gospodarka, zaplanowanego na lata 2007-2013, jest budowa społeczeństwa informacyjnego, a co za tym idzie stworzenie elektronicznej administracji. Głównym celem tego priorytetu jest opracowanie lepszego dostępu do danych informacyjnych administracji publicznej w formie cyfrowej dla obywateli oraz dla przedsiębiorców, którym ułatwiłoby to prowadzenie działalności gospodarczej. Unia wspiera działania dążące do budowy ogólnokrajowego i ogólnodostępnego serwisu teleinformatycznego, który pozwalałby na korzystanie z danych dostępnych na różnych platformach, portalach i rejestrach elektronicznych. Przesyłanie ich między sobą, co pozwoliłoby na przyspieszenie prowadzenia działań i usług publicznych na rzecz przedsiębiorców. Cała stworzona baza teleinformatyczna ułatwiałaby w znaczny sposób działalność administracji rządowej i samorządowej w kraju. Przykładowymi podmiotami czerpiącymi korzyści z tego rodzaju działań są między innymi instytucje administracji publicznej wraz z przedsiębiorstwami, organizacjami pozarządowymi lub jednostkami badawczo-rozwojowymi. Określone jednostki mogą realizować trzy typy projektów w zakresie Priorytetu 7: –„Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji".

Typ I obejmuje m.in. projekty dotyczące wdrażania programów elektronicznego obiegu dokumentów, budowy systemów informacyjnych jednostek administracji publicznej. Typ II to budowa konkretnych platform dziedzinowych, umożliwiających realizowanie e – usług, wdrażanie i szkolenia w zakresie elektronicznego kontaktu administracja – przedsiębiorstwo oraz administracja – obywatel. Typ III ma pełnić funkcję porządkującą, promocyjną a także informacyjną oraz ma prowadzić do ujednolicenia i zgodności poszczególnych programów realizowanych w ramach typów I i II.

Jednym z projektów, który otrzymał dofinansowanie w ramach priorytetu 7, jest TERYT 2 – Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju. Jego celem jest stworzenie i udostępnienie za pomoc Internetu państwowej bazy danych o granicach i powierzchniach jednostek podziału terytorialnego kraju.

CEL I METODA PRACY

Głównym założeniem opracowania jest zaprezentowanie podstawowych założeń i warunków technicznych przestrzeganych podczas realizacji projektów TERYT na obszarach poszczególnych województw, przez duże firmy geodezyjne. Ukazanie obszarów na jakie podzielona jest Polska przy tworzeniu bazy danych o granicach jednostek podziału administracyjnego, etapów na jakie podzielono zadanie i omówienie działań jakie są prowadzone dla otrzymania efektu końcowego.

Oceny i analizy dokonano w oparciu o założenia i warunki techniczne jakie zostały przekazane przez zamawiającego podmiotom wykonującym zadania z zakresu TERYT oraz własne obserwacje i doświadczenie zdobyte podczas praktyk w firmie zajmującej się realizacją poszczególnych etapów projektu.

GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROJEKTU

Podstawowym celem i założeniem zadania jest stworzenie zbioru informacji o przebiegu granic jednostek podziału terytorialnego Polski, nie uwzględniającego przy tym obszaru morza terytorialnego. Podczas przeprowadzania tego projektu analizie podlegają trzy grupy granic:

– Granice jednostek i obrębów ewidencyjnych. Są to jednostki powierzchniowe wydzielone dla celów ewidencji gruntów i budynków.

– Granice województw, powiatów oraz gmin – stanowiące główne jednostki trójstopniowego podziału Polski, obowiązującego od 1 stycznia 1999r.

– Granice państwa.

Podczas analizy i badań zbierane są informacje dotyczące takich obiektów jak punkty graniczne oraz obręby i jednostki ewidencyjne. Zamawiającym podczas realizacji tego projektu jest Główny Urząd Geodezji i Kartografii, zawiera-

jący umowy na wykonanie poszczególnych prac z wieloma doświadczonymi przedsiębiorstwami geodezyjnymi. Jednocześnie analizie podlega całe terytorium Polski, które dla usprawnienia i uporządkowania działań zostało podzielone na cztery obszary. Rysunek 1 przedstawia podział Polski na cztery główne obszary z przyporządkowaniem poszczególnych województw do każdego z nich.

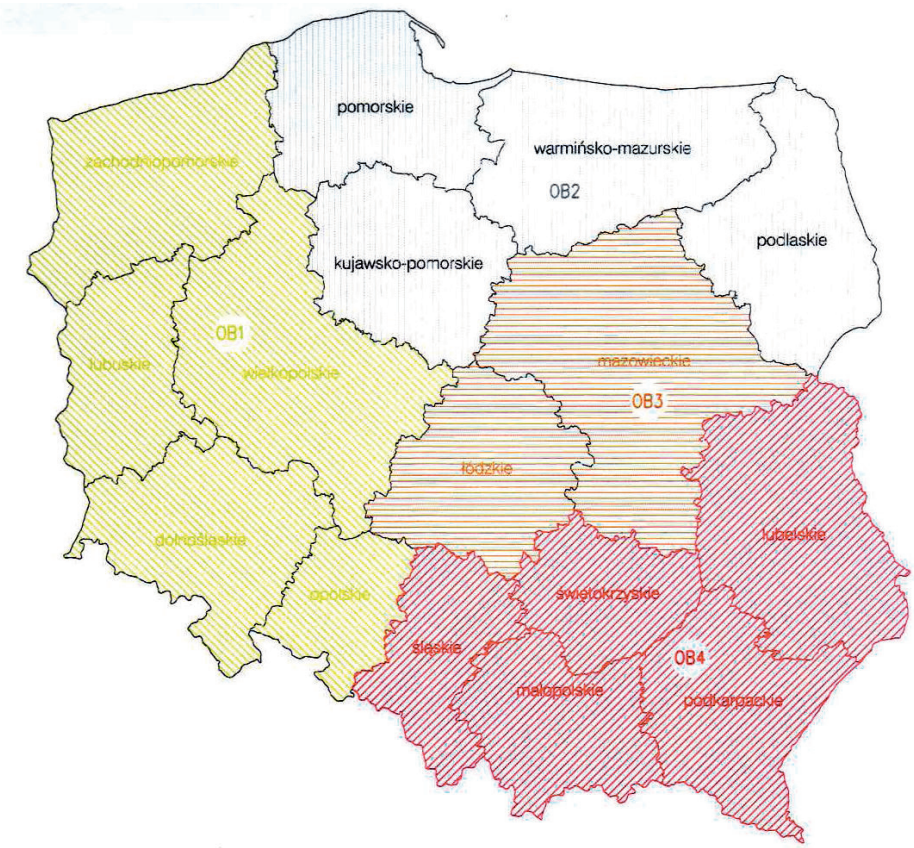

Źródło: Warunki techniczne i szczegółowy opis zamówienia w ramach projektu TERYT 2
Source: Technical specifications and detailed description of the contract for the project TERYT 2

Rysunek 1. Podział Polski na obszary w ramach realizacji projektu TERYT
Figure 1. Polish division of the areas within the project TERYT

Dodatkowo został wprowadzony podział każdego z czterech obiektów na trzy etapy, z których każdy podlega samodzielnemu odbiorowi i kontroli.

Tabela 1 pokazuje podział obiektów na etapy oraz ilościowe zestawienia dotyczące obrębów i jednostek ewidencyjnych podlegających analizie w ramach poszczególnych etapów realizacji projektu.

Tabela 1. Ilościowy podział Polski na obszary i etapy w ramach realizacji przedsięwzięcia
Table 1. A quantitative breakdown of Polish areas and stages within the project

		Ilość obrębów ewidencyjnych	**Ilość jednostek ewidencyjnych**	**Liczba gmin**
OB. 1	Etap 1	12731	924	133
	Etap 2			331
	Etap 3			199
	suma			663
OB.2	Etap 1	12137	611	100
	Etap 2			251
	Etap 3			150
	suma			501
OB.3	Etap 1	15960	583	98
	Etap 2			246
	Etap 3			147
	suma			491
OB.4	Etap 1	12930	954	165
	Etap 2			412
	Etap 3			247
	suma			824
SUMA		53758	3072	2479

Źródło: Warunki techniczne i szczegółowy opis zamówienia w ramach projektu TERYT 2
Source: Technical specifications and detailed description of the contract for the project TERYT 2

Analizie podlegają zarówno gminy wiejskie, jak i miejskie. Każda z gmin ma przyporządkowany numer identyfikacji terytorialnej, tzw. teryt, który określany jest jako WWPPGG_R, gdzie WWPP to kod powiatu z systemu TERYT, natomiast GG określa kod gminy. Dodatkowo stosuje się rozróżnienie na gminy wiejskie i miejskie poprzez dodanie określonego numeru następującego po kodzie gminy.

ŹRÓDŁO DANYCH, ETAPY PROWADZENIA PRAC ORAZ WYNIK KOŃCOWY

Do realizacji projektu wykorzystywane są dane dotyczące granic, pochodzące z: projektów realizowanych przez Agencje Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Główny Urząd Geodezji i Kartografii w latach 2006-2008 tzw. LPIS. Ich wynikiem były pliki GML, aktualnej części graficznej i opisowej Ewidencji Gruntów i Budynków, pobieranej z odpowiednich urzędów i wy-

działów Geodezji w postaci plików SWDE, dane z Państwowego Rejestru Granic, raporty rozbieżności pochodzące z projektów LPIS oraz wszelkie niezbędne do realizacji zadania dokumenty, raporty, rejestry, operaty dostępne w odpowiednim Ośrodku Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej.

Głównym zadaniem przeprowadzanych prac jest stworzenie aktualnego przebiegu granic w postaci odpowiednich plików SWDE, zawierających przeanalizowane i uzgodnione dane, zapisane w ogólnie przyjętym i obowiązującym układzie współrzędnych prostokątnych płaskich „2000", dla których systemem odniesienia jest GRS80.

Poszczególne etapy prowadzonych prac obejmują przeanalizowanie udostępnionych materiałów dotyczących przebiegu granic, zaktualizowanie ich o operaty LPIS oraz aktualne części opisowe i graficzne Ewidencji Gruntów i Budynków. Ważnym kryterium oceny projektu jest to, aby ostatnia aktualizacja materiałów przekazanych z Oddziału Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej została wykonana nie później niż 2 miesiące przed planowanym terminem oddania, oraz akceptacji przez zamawiającego. Ostatecznie przeprowadzana jest analiza poprawności powstałych przebiegów.

Każdy punkt załamania granicy musi posiadać takie elementy jak:

– numer punktu,

– identyfikator i odpowiednio przypisane atrybuty takie, jak: NRP (identyfikator punktu), OZR (oznaczenie w materiale źródłowym), ZRD (źródło danych o położeniu punktu), BPP (błąd położenia względem osnowy), STB (kod stabilizacji), RZG (kod rzędu granicy) DTW (data weryfikacji danych), DTU (data utworzenia obiektu) oraz relację RKRG (określenie położenia). Szczegółowy podział oraz wartości poszczególnych atrybutów zawiera Aneks 2 do Instrukcji G-5.

Ważną częścią prowadzonych prac jest również utworzenie raportów rozbieżności występujących na granicach poszczególnych obrębów ewidencyjnych i uzgodnienie ich ze starostą. W raportach uwzględnia się wszystkie rozbieżności, natomiast obowiązkowo tworzy się zrzuty i uzgadnia odcinki, dla których rozbieżność przekracza DI>4,25m w obrębach wiejskich i DI>0,85m w obrębach miejskich. W przypadku gdy dana rozbieżność występuje na granicy powiatów, zmusza to wykonawcę do przedstawienia protokołu uzgodnień podpisanego przez właściwych terenowo starostów. Końcowym etapem jest utworzenie raportów z porównania pól powierzchni między poszczególnymi jednostkami ewidencyjnymi, gdzie z dokładnością do 1 m^2 wykazuje się powierzchnię geodezyjną i ewidencyjną jednostki, poszczególnych obrębów ewidencyjnych oraz różnicę między tymi wartościami.

Jednostką rozliczeniową dla całego projektu jest gmina. Dlatego dla każdej gminy tworzy się osobny operat techniczny, składający się z:

– zgłoszenia roboty geodezyjnej,

– sprawozdania technicznego,

– protokołów pobrań materiałów z odpowiednich Oddziałów Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej,

– protokółów uzgodnień,

– raportów rozbieżności,

– CD z danymi wykorzystanymi podczas uzgadniania przebiegu granicy, raportami niezgodności, porównania pól powierzchni oraz wynikowym plikiem SWDE zapisanym w określonej strefie układu 2000 i GRS80.

Wyjątek stanowią gminy miejskie i wiejskie, o jednakowym numerze identyfikacji terenowej, dla których sporządza się wspólny operat techniczny. Tak skompletowane materiały i wyniki całego przedsięwzięcia przekazuje się zamawiającemu, który następnie wykonuje kontrolę ilościową i jakościową dla każdej gminy.

WNIOSKI

Prace mające na celu zebranie i weryfikacje danych dotyczących przebiegu granic jednostek podziałów terytorialnych Polski, stanowią podstawowe źródło informacji oraz główny fundament realizacji projektu TERYT. Mimo wielu trudności napotykanych podczas realizacji kolejnych etapów przedsięwzięcia, końcowy efekt może zostać wykorzystany w wielu późniejszych pracach geodezyjnych. Będzie to doskonałe źródło danych dla prac realizowanych przez Ośrodki Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej. Bardzo ważną zaletą tego projektu jest to, że stanowi on wzbogacenie Państwowego Rejestru Granic, który zawiera informację o przebiegu granic województw, powiatów i gmin. Natomiast TERYT wzbogaca go jeszcze dodatkowo o granice obrębów ewidencyjnych.

Po zakończeniu prac stworzony zostanie uporządkowany zbiór danych o przebiegu granic ewidencyjnych podziału administracyjnego kraju, na którym można oprzeć realizację dużych inwestycji. Będzie on dostępny dla znacznej grupy odbiorców za pośrednictwem portalu www.geoportal.gov.pl oraz wielu innych systemów administracji publicznej. W znacznym stopniu ułatwi prowadzenie działalności gospodarczej.

BIBLIOGRAFIA

Szczegółowy opis przedmiotu zamówienia – Warunki techniczne na: Zebranie i weryfikację danych o granicach jednostek podziałów terytorialnych kraju w ramach realizacji projektu TERYT 2.

Instrukcja G-5 „Ewidencja Gruntów i Budynków" Wyd. Główny Geodeta Kraju, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Warszawa 2003.

Aneks nr 2 do Instrukcji G-5 „Katalog Obiektów Bazy Danych Ewidencyjnych" Wyd. Główny Geodeta Kraju, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Warszawa 2003.

http://www.nsro.ngo.pl/ [dostęp: 20.01.2012 r.]

http://www.funduszestrukturalne.gov.pl/ [dostęp: 20.01.2012 r.]
http://www.comarch.pl/ [dostęp: 22.01.2012 r.]
http://geoforum.pl/ [dostęp: 22.01.2012 r.]

Mgr inż. Magdalena Buchowska
Katedra Geodezji Rolnej, Katastru i Fotogrametrii
Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji
Uniwersytet Rolniczy im. H. Kołłątaja
ul. Balicka 253 a
30-198 Kraków
e-mail: magdabuchowska@interia.pl